

Ολομέλεια Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων – Καστελόριζο

Αισθάνομαι βαθύτατη συγκίνηση που σήμερα, σύσσωμο το δικηγορικό σώμα, όπως εκπροσωπείται πανελλαδικά από την Συντονιστική Επιτροπή και την Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας, δίνει το παρόν, στο Καστελόριζο, το διαχρονικό θεματοφύλακα της ελληνικής ψυχής.

Θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον **Δικηγορικό Σύλλογο Ρόδου και το Δήμο Μεγίστης** για τη θερμή υποδοχή, την ζεστή φιλοξενία και την άρτια διοργάνωση, καθώς και την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου για την σταθερή υποστήριξη.

Θέλω να ευχαριστήσω επίσης την ακτοπλοϊκή εταιρία Bluestar για την σημαντική χορηγία της και την αεροπορική εταιρία Aegean για τη συνδρομή, χάρη στις οποίες κατέστη εφικτή η δωρεάν μετακίνηση των συμμετεχόντων και η πραγματοποίηση της σημερινής εκδήλωσης.

Από καρδιάς ευχαριστώ τους συνοδοιπόρους μου, Προέδρους της Ολομέλειας που εκπροσωπούν όλους τους δικηγορικούς συλλόγους της χώρας. Η παρουσία τους εδώ δείχνει ότι το δικηγορικό σώμα ενωμένο έχει υψηλή αίσθηση εθνικού καθήκοντος.

Ευχαριστώ ακόμη όσα πολιτικά κόμματα που ανταποκρίθηκαν στην πρόσκλησή μας, και με την παρουσία τους υπογραμμίζουν τη σημασία του δημοσίου επιστημονικού λόγου σε φλέγοντα εθνικά θέματα.

Πάνω απ' όλα κοινές είναι οι ευχαριστίες όλων μας στους εκλεκτούς ομιλητές που ασμένως δέχθηκαν την πρόσκλησή μας, και θα φωτίσουν σήμερα τις πλέον επίκαιρες πτυχές των ζητημάτων διεθνούς δικαίου που άπτονται των θαλασσιών ζωνών, υφαλοκρηπίδας, αιγιαλίτιδας ζώνης και ΑΟΖ.

Οι λαμπροί εισηγητές, θα αναπτύξουν σε βάθος τα πλέον φλέγοντα ζητήματα που μας απασχολούν: την οριοθέτηση της ΑΟΖ στην Ανατολική Μεσόγειο, τη δυναμική των ελληνοτουρκικών σχέσεων και τις πρόσφατες συμφωνίες της χώρας μας με την Ιταλία και την Αίγυπτο.

Επιθυμούσαμε να είχαμε σήμερα μαζί μας και ξένους εισηγητές, πλην όμως οι παρούσες έκτακτες υγειονομικές συνθήκες δεν μας το επέτρεψαν.

Εγκάρδιες ευχαριστίες οφείλουμε και στην **ιστορική χορωδία του ΔΣΑ** που πρόθυμα δέχθηκε την πρόσκληση να συμμετάσχει στη σημερινή εκδήλωση.

Ευχαριστώ τέλος, και πάνω απ' όλα όλους εσάς για την τιμητική παρουσία σας σήμερα στην σημερινή υψηλού συμβολισμού εκδήλωση του δικηγορικού σώματος, σε μια αποστολή και όχι εκδρομή.

Είμαστε εδώ για προφανείς εθνικούς λόγους. Η σημερινή εκδήλωση είναι ασφαλώς η πιο εμβληματική της Ολομέλειας. Όταν ανέκυψε το ζήτημα της τουρκικής προκλητικότητας η Ολομέλεια δεν μπορούσε να παραμείνει αδρανής, μπροστά στη χορεία των θεωριών που παρελαύνουν στο δημόσιο διάλογο, , άλλες αληθείς, άλλες προπαγανδιστικές. Αποφασίσαμε να πραγματοποιήσουμε αυτή την εκδήλωση προκειμένου το δικηγορικό σώμα, με τη συμβολή εκλεκτών εκπροσώπων του να αναδείξει το ζήτημα των θαλασσίων ζωνών στις πραγματικές του διαστάσεις, υπό το φως του ισχύοντος διεθνούς δικαίου.

Η σημερινή εκδήλωση όμως δεν είναι η μόνη για τα εθνικά μας θέματα. Ο δικηγορικός κόσμος παραμένει πάντα πιστός στην ιστορική

παράδοση των αγώνων υπέρ των εθνικών μας δικαίων, του διεθνούς δικαίου και των δημοκρατικών κατακτήσεων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Θυμίζω τη δυναμική παρέμβαση για την απελευθέρωση των δύο Ελλήνων Αξιωματικών που κρατούνταν κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου, χωρίς απαγγελία κατηγοριών και χωρίς δίκη στις φυλακές της γείτονος χώρας, τον επιτυχή δικαστικό αγώνα ενώπιον του ΣΤΕ υπέρ των 8 Τούρκων Αξιωματικών, για την χορήγηση ασύλου, τη δωρεά υλικού στην 3η Μηχανοκίνητη Ταξιαρχία ΡΙΜΙΝΙ στην Καβύλη του Έβρου, προς διευκόλυνση του έργου των ενόπλων δυνάμεων, ως ελάχιστη ένδειξη αναγνώρισης του έργου που επιτελούν καθημερινώς στην αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών, καθώς και την έμπρακτη στήριξη του αιτήματος για την απελευθέρωση Εμπρου Τιμτίκ και του Αιτάκ Ουνσάλ, στην πρώτη περίπτωση με τραγική κατάληξη και στη δεύτερη με ευτυχή κατάληξη, καθώς και την διεθνή κινητοποίηση για τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε τζαμί κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου.

Το σημείο τομής όλων των παρεμβάσεών μας εντοπίζεται στο ρόλο του δικηγορικού σώματος: Το δικηγορικό σώμα είναι, *φύσει και θέσει*, υπερασπιστής των εθνικών δικαίων, υπέρμαχος της διεθνούς δικαιοταξίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας. Χωρίς σταθμίσεις, υπολογισμούς και δεύτερες σκέψεις. Είναι δέσμευσή μας απέναντι στην Δικαιοσύνη το Έθνος, που ταχθήκαμε να υπηρετούμε, ότι θα μαχόμαστε με κάθε μέσο για την κατίσχυση τη διεθνούς έννομης τάξης και θα υπερασπιζόμαστε κάθε άνθρωπο του οποίου θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα θίγονται βάρβαρα.

Ο Κορνήλιος Καστοριάδης είχε κάποτε προτρέψει τους συγχρόνους του ως εξής: *«Αν θέλετε να καταλάβετε αυτά που συμβαίνουν στον*

*κόσμο, έχετε κάθε λόγο να διαβάσετε τον Θουκυδίδη». Ο Θουκυδίδης, αναλύοντας τον Πελοποννησιακό Πόλεμο και τη σχέση Αθήνας – Μήλου, με σχολαστική δεισδυτικότητα, μας δίνει ένα διαχρονικό μάθημα διεθνών σχέσεων. Λέει: «**Ο ισχυρός επιβάλλει ό,τι του επιτρέπει η δύναμή του και ο ασθενής παραχωρεί ό,τι του επιβάλλει η αδυναμία του**».*

Παρότι είμαστε -και πρέπει να είμαστε- σταθερά προσανατολισμένοι στο διεθνές δίκαιο, πρέπει να αναλογιζόμαστε την πραγματική δυναμική των διεθνών σχέσεων. Και τούτο διότι η δυναμική αυτή -η τάση επιβολής της ισχύος- συχνά επικαθορίζει το περιεχόμενο του δικαίου σε διεθνές επίπεδο.

Η χώρα μας είναι μια χώρα μικρή, αλλ' όχι αδύναμη. Η δύναμή της βρίσκεται πρωτίστως στην εθνική ψυχή. Στην αυταπάρνηση με την οποία πάντοτε αντιμετωπίζαμε τον ισχυρότερο αντίπαλο. Αν έπρεπε να συνοψίσουμε την ιστορία των Ελλήνων, όσο πιο πυκνά γίνεται, θα στεκόμουν σε δύο μόνο φράσεις:

Το «**μολών λαβέ**», του Λεωνίδα στις Θερμοπύλες, και την απάντηση του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, του τελευταίου Αυτοκράτορα της Πόλης, προς τις δελεαστικές -στις τότε συνθήκες διεθνούς απομόνωσης των Βυζαντινών- προτάσεις του Μωάμεθ Β' του Πορθητή: «**Κοινή γαρ γνώμη πάντες αυτοπροαιρέτως αποθανούμεν και ου φεισόμεθα της ζωής ημών**», που σφράγισε την πορεία του νέου Ελληνισμού.

Με αυτή τη σκευή οπλισμένοι, με θέληση, ψυχή και νου, οι Έλληνες καταφέραμε πολλές φορές να αντιστρέψουμε τα πράγματα. Παρά πάσα προσδοκία πετύχαμε το ακατόρθωτο.

Με την ευκαιρία του επικείμενου εορτασμού των 200 ετών από την Επανάσταση, ας αναρωτηθούμε: Πίστευε κανείς στις αρχές του 19^{ου} αιώνα ότι, το υπόδουλο ελληνικό έθνος, χωρίς πολεμικά μέσα, χωρίς διεθνή στηρίγματα και εν μέσω της πλήρους κυριαρχίας της Ιεράς Συμμαχίας, που έβαλε απηνώς κατά κάθε εθνικοαπελευθερωτικού και κοινωνικοανατρεπτικού κινήματος, θα μπορούσε να αποτινάξει το οθωμανικό ζυγό;

Πίστευε κανείς τις παραμονές των βαλκανικών πολέμων ότι η μικρή Ελλάδα, θα έκαμπε την οθωμανική αυτοκρατορία και θα γινόταν η Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών μετά τη Συνθήκη των Σεβρών;

Είχε κανείς την πεποίθηση ότι όταν επιτέθηκε ο μέχρι τότε ανίκητος Άξονας κατά της καθημαγμένης Ελλάδας το 1940, ο ελληνικός λαός θα γονάτιζε την κραταιά Ιταλία στις βουνοκορφές της Πίνδου;

Βέβαια, κανείς δεν πρέπει να κοιτάζει με παρωπίδες την Ιστορία. Διότι μια παρόμοια ανατροπή έγινε και το 1922 όταν οι άτακτοι του Κεμάλ ανέτρεψαν εν ταυτώ την Υψηλή Πύλη διαλύοντας την οθωμανική αυτοκρατορία, τον τακτικό ελληνικό στρατό που είχε βγει νικηφόρος από τρεις πολέμους, αλλά και ένα λαό παραδομένο στην αδηφάγο ορμή του εθνικού διχασμού.

Πρόδηλο είναι ότι η σημερινή στρατιωτική ισχύς και οι όροι των στρατιωτικών αναμετρήσεων, πόρρω απέχουν από τα άνω ιστορικά παραδείγματα. Σήμερα οι πόλεμοι είναι πόλεμοι αξιωματικών, όχι πόλεμοι στρατιωτών όπως άλλοτε.

Το δίδαγμα όμως είναι διαχρονικό και δεν πρέπει να το λησμονούμε: **Όσο κάποιος υποχωρεί κατά σύστημα θα νικάται κατά κράτος.**

Δεν υπάρχει άλλος κλάδος δικαίου όπου η πραγματική ισχύς και το δίκαιο διαπλέκονται τόσο αξεδιάλυτα, όσο στο διεθνές δίκαιο. **Η**

επίκληση του διεθνούς δικαίου, που είναι -και ορθά- πάγια στρατηγική των δικαιοκρατούμενων κρατών, **σημαίνει πολύ λίγα στην πράξη, αν δεν μπορούμε να το υπερασπίσουμε, είτε με άλλους, είτε και μόνοι μας αν χρειαστεί.**

Η διαρκής υποχώρηση με τη ρηματική επίκληση του διεθνούς δικαίου, της λογικής, της ψυχραιμίας και της πάση θυσία διαφύλαξης της ειρήνης, πίσω από τα οποία υποκρύπτεται η αδυναμία κυριαρχικής προάσπισης των εθνικών δικαίων αλλά και του διεθνούς δικαίου, εν ταυτώ καταλείπει δυστυχώς *εν τοις πράγμασιν* χώρο να «γκριζάρουνται» περιοχές στον αέρα, στη θάλασσα και την ξηρά, και εν τέλει δημιουργεί **οιονεί εθνικό μιθριδατισμό**, αντί να διαπαιδαγωγεί το έθνος στην προάσπιση των εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων αλλά και την καλλιέργεια της εθνικής μας συνείδησης. Ο ενδοτισμός δεν δικαιολογείται ποτέ. Ούτε σε συνθήκες διεθνούς απομόνωσης, οπότε ίσως θα ήταν κατανοητός, αλλά πάντα αποδοκιμαστέος. Ούτε πολλώ μάλλον όταν υπάρχουν σημαντικά διπλωματικά στηρίγματα, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, σε σχέση με την διεθνή αποδοκιμασία της Τουρκίας από τη διεθνή κοινότητα, για τις διαρκείς παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου, είτε αυτές αφορούν τη συνεχιζόμενη κατοχή του βορείου τμήματος της Κύπρου, είτε την απειλή χρήσης βίας κατά της χώρας μας, είτε την αμφισβήτηση των θαλασσιών ζωνών, που αναγνωρίζει το δίκαιο της θάλασσας.

Οι καιροί ου μενετοί. **Είναι η ώρα να μην αφήσουμε να ξεθωριάσει το γαλάζιο του Αιγαίου, όπως επιχειρούν να το «γκριζάρουν» οι γείτονες μας, έστω και αν για να το πετύχουμε χρειαστεί να ανακατέψουμε το μπλε με το κόκκινο.** Διότι ποτέ κανένας λαός δεν μπόρεσε να αρθεί στο ύψος που αναλογεί στην περίπτωση και την ιστορία του με τη διαρκή υποχωρητικότητα, που βαφτίζεται

ψευδεπίγραφα «λογική» και «ψυχραιμία». Η λογική και η ψυχραιμία είναι απαραίτητοι σύμβουλοι, αλλά όταν γίνεται υπέρβαση των άκρων ορίων της νομιμότητας και της εθνικής ανοχής και αντοχής, ο τεκμαιρόμενος αδύναμος πρέπει να επιδεικνύει και να αποδεικνύει de facto την ισχύ του δικαίου.

Το μήνυμα αυτό δεν απευθύνεται στην πολιτική ηγεσία του τόπου. Απευθύνεται στην τρυφή, συβαριτική σύγχρονη αντίληψη του λαού μας, ο οποίος δυστυχώς δεν είναι έτοιμος να δεχτεί ότι μπορεί να πρέπει να αγωνιστεί, να συγκρουστεί ακόμη και να πονέσει αν χρειαστεί για να υπερασπιστεί το διεθνές δίκαιο και τα εθνικά κυριαρχικά του συμφέροντα.

Όπως προφητικά έγραφε ο Παναγιώτης Κονδύλης *ο πυρήνας του ελληνικού ζητήματος θα πρέπει να αναζητηθεί στις ίδιες τις παθογένειες του ελληνικού κράτους που «δεν στάθηκε σε καμία φάση ικανό να προστατεύσει αποτελεσματικά τον ευρύτερο ελληνισμό και να αναστείλει τη συρρίκνωση ή τον αφανισμό του. [...] Η αποδεδειγμένη ανικανότητα του ελληνικού κράτους να υπερασπίσει το ελληνικό έθνος –δηλαδή να επιτελέσει την κατ' εξοχήν αποστολή του– συνιστά τον ανησυχητικότερο οίωνα για το μέλλον»*. Οι ευθύνες, όμως, εξηγούσε δεν βαρύνουν μόνον το κράτος, αλλά και το λαό. Πρέπει, έλεγε, να απαλλαχθούμε από την πολιτική και την πρακτική του παρασιτικού καταναλωτισμού, που οδηγεί σε ένα «φθίνον έθνος» ανίκανο να προασπίσει τον εαυτό του.

Αυτό, όμως, **απαιτεί θυσίες και υπέρβαση των κομματικών, πολιτικών και ιδεολογικών αγκυλώσεων**. Πρέπει να σταθούμε όλοι μαζί, με **αρραγές εθνικό μέτωπο και πραγματικά κοινή εξωτερική πολιτική**. Να εμπνεύσουμε και να εμπνευστούμε από εκείνες τις ιστορικές μας στιγμές, όπου διαπλάσαμε το διεθνές δίκαιο

αντιπαλεύοντας τις πιο δυσμενείς εσωτερικές και διεθνείς συνθήκες, όταν τίποτε δεν προοιωνίζε την επιτυχή κατάληξη με βάση τη «λογική» και την «ψυχραιμία».

Αισθάνομαι την ανάγκη να κλείσω με τα λόγια του μεγάλου μας ποιητή, του Κωστή Παλαμά: : **«Χρωστάμε σ' όσους ήρθαν πέρασαν, θα 'ρθουν, θα περάσουν. Κριτές θα μας δικάσουν οι αγέννητοι, οι νεκροί»**